

ISSN 2223-3822

Khymych, I., Tymoshyk, N. & Podvirna, T. (2019) Diamanty: vid fizychnykh vlastyvostey ta komertsii noi vyhody do nezminnoho modnoho trendu na dovhi roky [Diamonds: from physical properties and commercial benefits to instantly fashion long-term trends]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 338-352. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19kihndr.pdf>

SEPS

Journal

Socio-Economic
Problems and the State

ДІАМАНТИ: ВІД ФІЗИЧНИХ ВЛАСТИВОСТЕЙ ТА КОМЕРЦІЙНОЇ ВИГОДИ ДО НЕЗМІННОГО МОДНОГО ТРЕНДУ НА ДОВГІ РОКИ

Ірина Химич*, Наталія Тимошик**, Тетяна Подвірна***

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя,
вул. Руська, 56, м. Тернопіль, 46001, Україна

*e-mail: khymych31@gmail.com

**e-mail: nata_like@ukr.net

***e-mail: tanyatab@i.ua

Article history:

Received: September, 2019

1st Revision: October, 2019

Accepted: November, 2019

JEL classification:

G15

M37

Q16

UDC:

336

DOI:

<https://doi.org/10.33108/sepd2019.02.338>

Анотація. В представленій статті досліджено формування, становлення та розвиток як світового ринку діамантів, так і в Україні, зокрема. Висвітлено ряд історичних відомостей та геологічних фактів щодо діаманту як каменю з різноманітними фізичними та вартісними властивостями. Представлено перелік найвідоміших алмазів у світі. Представлено Топ-15 найдорожчих діамантів у світі станом на 2017 рік. Досліджено вартісні характеристики діамантів як коштовного каміння. Досліджено діяльності компаній-лідерів з виробництва діамантів, таких як: *Tiffany & Co* (1837 р.) та *De Beers* (1888 р.). Висвітлено основні стратегії компаній *Tiffany & Co* (1837 р.) та *De Beers* (1888 р.), на основі яких діаманти стали «вічними прикрасами». Досліджено тенденції розвитку ринку коштовного каміння в Україні. Проаналізовано інвестиційну цінність діамантів як однієї із ефективних форм капіталовкладення у світі.

Ключові слова: алмаз, ринок діамантів, ринок коштовних каменів та металів, діамантова індустрія, експорт діамантів, імпорт діамантів, інвестиційний ресурс.

«Diamonds are a girls best friends»

Слова пісні, у виконанні Керол Ченінг (1949 р.),
пізніше, Мерилін Монро (1953 р.)

Химич І., Тимошик Н., Подвірна Т. Діаманти: від фізичних властивостей та комерційної вигоди до незмінного модного тренду на довгі роки. *Соціально-економічні проблеми і держава*. 2019. Вип. 2 (21). С. 338-352.
URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19kihndr.pdf>

This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.

1. Постановка проблеми.

Ринок коштовного каміння є надзвичайно цікавим, різноманітним та досить актуальним в теперішній час. Значну зацікавленість викликає один із його структурних елементів, так званий ринок діамантів.

Саме діаманти в сучасному світі виступають, свого роду, інвестиційними ресурсами. Тобто, вони являють собою одну з доречних форм капіталовкладення. За словами фахівців цієї сфери, вкладення інвестицій в ювелірні вироби, передусім у вироби з діамантів, виступає найнадійнішим із способів збереження власних фінансових ресурсів.

Варто, зазначити, що діамант – це «безсмертний» коштовний камінь, так, як його не тільки неможливо зносити, але і його цінність та вартість ніколи не зменшаться, що й робить даний камінь «найнадійнішим» у сфері фінансування та інвестування.

Крім цього, над його «всеохоплюючою цінністю» попрацювало багато потужних світових корпорацій, які власними бізнес-стратегіями просто увіковічили його властивості, серед яких варто виділити: капіталозбереженість, інвестиційність; вартісність; статусність; престижність, надійність, коштовність тощо.

Оскільки, комерційні стратегії компаній-лідерів в сфері коштовностей були правильно сформовані, це призвело до того, що вироби з діамантів і по сьогодні займають перші позиції серед всіх існуючих дорогоцінних каменів.

В Україні, як і в цілому світі, без винятку, діаманти вважаються одними з найкращих та найтрендовіших каменів сучасності. Проте, динаміка здійснення експорту та імпорту виробів з діамантів в Україні потребує, в даний час, чіткої оцінки. Адже, дані вироби не складають значного дефіциту, навпаки, стали відносно доступними для населення країни. На відміну від того, що протягом XIV-XVIII століть, вироби з даним коштовним камінням могли дозволити собі лише заможні люди.

На основі вище викладеного, доцільним виступає проведення як ґрунтовних досліджень, так і все стороннього аналізу даного ринкового сегменту: його існування, формування та подальшого розвитку; на основі як вітчизняних, так і міжнародних тенденцій його функціонування.

2. Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Ринок алмазів, діамантів та коштовностей досліджували такі науковці як: Іванишина Г. С. [4], Караїм М. М. [18], Ніколаєв Ю. О. [7], Сінянська А. О. [10], Татарінцев В. І. [11], Штангрет А. М. [18] та багато інших.

3. Постановка завдання.

В представленій статті подано ґрунтовні дослідження становлення, формування та розвитку ринку діамантів як у світі, так і в Україні, зокрема.

До основних завдань, які всемасштабно розкривають мету даного дослідження відносяться наступні:

- 1) висвітлення історичних відомостей та геологічних фактів відносно розвитку та пізнання діаманту як каменю з різноманітними фізичними та вартісними властивостями;
- 2) представлення переліку найвідоміших алмазів у світі;
- 3) представлення Топ-15 найдорожчих діамантів у світі станом на 2017 рік;
- 4) дослідження вартісних характеристик діамантів як коштовного каміння;
- 5) дослідження діяльності компаній-лідерів з виробництва діамантів, таких як: Tiffany & Co (1837 р.) та De Beers (1888 р.);

- б) висвітлення основних стратегій компаній Tiffany & Co (1837 р.) та De Beers (1888 р.), на основі яких діаманти стали «вічними прикрасами»;
- 7) дослідження тенденцій розвитку ринку коштовного каміння в Україні.

4. Виклад основного матеріалу.

Діамантова індустрія досягла досить стрімких темпів виробництва, і є надзвичайно розвинутою та прибутковою галуззю сучасності.

Відомо, що діаманти виготовляються із природніх мінералів – алмазів. Найбільшими країнами-експортерами яких являються: Індія, Бразилія та Південна Африка. А найголовнішими імпортерами алмазів виступають Велика Британія та Ізраїль. Основні родовища даних каменів в теперішній час розташовуються в Канаді, Росії, Африці та Австралії.

Вироби з цим коштовним камінням були і залишаються модними аксесуарами для різних стилів і в теперішній час.

Взагалі, всі ювелірні прикраси з діамантами відносяться до, так званого, елітного класу аксесуарів. Згідно правил етикету, найчастіше дані вироби слід одягати для певних світських заходів, а також різноманітних урочистий та важливих подій.

Проте, в сучасному світі все поступово трансформується, не виняток цього і коштовності з діамантами. Адже, не кожна жінка може брати участь в певного роду світських заходів. А прикрасу хочеться показати світу. На допомогу цьому прийшли нові дизайнерські рішення в поєднанні з представленим новим баченням компаній-виробників даних коштовностей. Так, весільні каблучки, маленькі сережки-пусети та короткі ланцюжки з маленькою акуратною підвіскою та інші різноманітні аксесуари можна носити щодень, як стверджують та пропонують найвідоміші світові кутюр'є – Christian Dior (2011 р.); Nicole Miller, Carmen Marc Valvo, Oscar de la Renta, Chris Aire (2016 р.); Alexandre Vauthier (2019 р.) та багато інших [2; 3; 14].

З чого все розпочалося? Актуальним виступає висвітлення історичних фактів щодо появи та розвитку діамантової індустрії. Адже, сама історія діамантів є надзвичайно захоплива: оповита цікавими легендами та містичними оповідями.

Перш за все, варто зазначити, що і назва «діамант», і трактування назви «брильянт» є правильними. Різниця полягає тільки в тому, що назва «діамант» походить від французького слова «diamant», тобто «блискучий», а «брильянт» – від німецького слова «brillant», що теж означає «блискучий». Отже, іншими словами, діамант – це дорогоцінний камінь, що являє собою відшліфований та штучно огранений природний мінерал алмаз, що є одним із різновидів вуглецю.

Дані мінерали утворюються глибоко в земній корі та виносяться на поверхню за допомогою вулканічної лави. Проте, варто розуміти, що не кожен видобутий алмаз може в майбутньому стати діамантом. Для цього потрібно мати певні властивості, які підходять для ювелірного застосування цього каменю. Якщо ж таких властивостей немає, натомість є технічні, то такі камені використовуються в промисловості для виробництва таких видів продукції як свердла, бури та медичні інструменти. Згідно геологічних даних, кількість алмазів, які можливо перетворити на дорогоцінні діаманти, в природі існує дуже мало. Основна частка, зі знайдених мінералів, припадає на різноманітні технічні потреби промисловості.

Отже, діамант є каменем з різноманітними якостями та характеристиками, як фізико-хімічними, так і комерційними. Тобто, цей камінь поєднав у собі всі можливі властивості.

Доцільним в даному дослідженні, насамперед, виступає аналіз історичних аспектів, які стосуються цього дорогоцінного каменю. Згідно проведених різноманітних історико-геологічних досліджень був встановлений вік алмазів, який, як

виявилось, є дуже істотним, адже, становить приблизно до трьох з половиною млрд. років.

Звичайно, відомо, що алмаз є одним із найтвердіших природних матеріалів в світі. Так, якщо вірити історичним фактам, існують дані, що саме цим каменем в стародавньому Китаї здійснювали полірування церемоніальних сокир, виготовлених з такого мінералу як корунд, що є другим за твердістю серед каменів.

Проте, в сучасному світі за наявності найкращих та найновіших технологій було вироблено штучний матеріал, який перевищив твердість алмазу на одинадцять відсотків та отримав назву «гіпералмаз» (2005 р.). І це не є одним із досягнень науково-технічного прогресу. На даний час відомо про штучне вирощування алмазів, які жоден фахівець не в змозі відрізнити від природно утворених.

Проте, дане коштовне каміння має свої власні характеристики, які притаманні тільки йому, та за якими можна перевірити їхню достовірність від підробок. Отже, до основних специфічних властивостей діамантів відносяться такі як:

- 1) діамант повинен бути ідеально гладкий;
- 2) діамант – камінь холодний, який ніколи не нагрівається від теплоти тіла;
- 3) діамант ніколи не запітніє, якщо на нього подмухати;
- 4) діамант може бути інкрустований тільки в дорогоцінний метал тільки найвищої проби;
- 5) діамант миттєво тоне у воді, на відміну від таких на нього схожих цирконію та скла;
- 6) справжній діамант видно у воді;
- 7) крапля води на справжньому діаманті завжди буде мати форму краплі;
- 8) природний діамант в більшості переважно завжди містить дефекти;
- 9) справжній діамант може віддавати лише відтінки сіруватого забарвлення;
- 10) якщо діамант намастити жиром (наприклад, рослинна олія), то його можна прикріпити до поверхні скла як справжній магніт;
- 11) при взаємодії цього каменю з соляною кислотою, він не втратить своєї краси;
- 12) при взаємодії діаманта з вогнем та, опісля, з холодною водою, з ним нічого не відбудеться;
- 13) діамант не володіє електропровідністю;
- 14) за допомогою потужного мікроскопу можна побачити гострі кути діаманта;
- 15) при застосуванні на діамант ультрафіолетового проміння, він почне підсвічуватися синім кольором;
- 16) якщо просвітити діамант рентгеном, то на отриманому знімку його видно не буде;
- 17) діамант в порівнянні з фіанітом (штучним каменем, схожим на нього) є набагато легшим у ваговому порівнянні;
- 18) діамант найтвердіший камінь, що заперечує можливість мати подряпини на своїй поверхні;
- 19) діамант не має здатності пропускати світло;
- 20) крізь діамант інкрустований в каблучку не можливо побачити руку;
- 21) природний діамант не має в собі кольорових домішок;
- 22) діамант в порівнянні зі своїм заміником – каменем муасанітом, має менш яскравий блиск;
- 23) через справжній діамант, на відміну від скла, не можливо побачити букви на газеті;
- 24) якщо діамант подряпати наждачним папером, то на ньому не повинно залишитися і сліду.

Головна легенда про те, що діамант нібито не повинен бути помітний у воді є найбільшою вигадкою шахраїв. Науково доведено, що коефіцієнти заломлення сонячних променів в діаманта та у води різні. А, отже, і сам по собі висновок свідчить про те, що цей коштовний камінь у воді ще й як видно. На цій основі можна визначити наявність домішок у діаманті [9; 17; 19; 20].

Тому, перевірку діамантів найкраще довірити професіоналам цієї справи. Адже, потрібно пам'ятати, що хоч діамант і найміцніший з усіх природних каменів, все ж він є найкрихкішим, і перевіряючи його на справжність можна ненароком сильно пошкодити.

Крім цього, варто зазначити, що в сучасному світі існує величезна кількість аналогів діаманту. Так, найбільш схожими до нього, на даний час, є такі камені як:

1) фіаніт – камінь-замінник діамантів, що являє собою діоксид цирконію, тобто є штучно вирощеним каменем, який набув великої популярності та широко використовується в ювелірній справі (60-х роки ХХ ст., ФІАН) [15];

2) муасаніт – мінерал, карбід силіцію, що вважається надзвичайно рідкісним; вперше, був знайдений у вигляді дрібних гексагональних пластинок у залізному метеориті в штаті Аризона (США), а також в осадових породах в Україні, Росії (Сибір) та Чехії [6];

3) Swarovski – штучно створений камінь зі скла (кришталю), розробником якого виступив Даніель Сваровські, та є продукцією одноіменної австрійської компанії Swarovski AG (Австрія, 1895 р.) [23].

Історія діамантів не менш цікава, ніж історія про їхнє видобування та виробництво. В табл. 1 [1] наведено деякі історичні факти про відомі знайдені в різні періоди алмази.

Таблиця 1. Перелік найвідоміших знайдених алмазів в світі

№ з/п	Назва алмазу	Маса в каратах	Період	Місце видобутку	Кількість діамантів отриманих з алмаза	Вага діамантів отриманих з алмаза
1	2	3	4	5	6	7
1.	Кулінан	3106	1905	Південна Африка	105	1063,65
2.	Карове АК6	1111	2015	Копальня Карове	-	-
3.	Ексцельсіор	995,2	1893	Південна Африка	21	69,8
4.	Зірка Сьєрра-Леоне	968,9	1972	Західна Африка	17	153,96
5.	Великий Могол	787	XVII ст.	Індія	1	279
6.	Зірка тисячоліття	777	1980	Конго	1	203
7.	Річка Уое («Алмаз Перемоги»)	770	1945	Західна Африка	30	-
8.	Президент Варгас	726,6	1938	Бразилія	29	-
9.	Джонкер	726	1934	Південна Африка	12	370,87
10.	Алмаз пастора Емануеля Момо	709	2017	Західна Африка	-	-
11.	Ювілейний	650,8	1895	Південна Африка	-	-
12.	Безіменний	616	1974	Південна Африка	-	-
13.	Баумгольд	609,25	1922	Південна Африка	14	-
14.	Лесото Браун	601,25	1967	Південна Африка	18	-
15.	Гояс	600	1906	Бразилія	-	-
16.	Сторічний	599,10	1988	ПАР	1	273,85
17.	Вентер	511,25	1951	Південна Африка	32	-
18.	Кімберлі	503	1900	Південна Африка	-	-
19.	Вікторія	469	1884	Південна Африка	1	184,5
20.	Дарсі Варгас	460	1939	Бразилія	-	-
21.	Нізамі	440	1835	Індія	1	277
22.	Світоч світу	434	1969	Західна Африка	-	-

Продовження таблиці 1.						
1	2	3	4	5	6	7
23.	Де Бірс	428,5	1888	Південна Африка	1	234,5
24.	Алмаз Регента	410	1701	Індія	-	-
25.	Президент Дутра	409	1949	Бразилія	16	136
26.	Орлов	400	кін. XVII ст.	Індія	1	189,62
27.	Червоний Хрест	375	1948	Південна Африка	1	205
28.	Раджа Мальтанській	367	1787	Борнео	-	-
29.	Перша троянда	353,9	1978	Південна Африка	-	-
30.	Вашингтон	351,9	-	Південна Африка	2	132,21
31.	XXVI з'їзд	332	-	Якутія	-	-
32.	Стюарт	296	1872	Південна Африка	1	123
33.	Тіффані	287,42	1878	Південна Африка	1	128,51
34.	Оппенгеймер	253,7	1964	Південна Африка	-	-
35.	Білий Таверньє	250	XVII ст.	Індія	-	-
36.	Зірка Якутії	232	-	Якутія	-	-
37.	Південна Зірка	201	1853	Бразилія	1	128,8
38.	Деріанур	189,62	XVII ст.	Індія	-	-
39.	Кохінур	186	XIV ст.	Індія	1	108,93
40.	Сталінградський	162	1968	Якутія	-	-
41.	Вінстон	154,50	1952	Південна Африка	1	62,05
42.	Флорентієць	137,3	1657	Індія	-	-
43.	Картъє	130	1974	Африка	1	107
44.	Альєнде	125	1973	Якутія	-	-
45.	Шах Акбар	116	1618	Індія	1	71,1
46.	Гастінгс	101,2	XVI ст.	Індія	-	-
47.	Шах	88,7	-	Індія	-	-
48.	Сансі	55	1570	Туреччина	-	-
49.	Валентина Терешкова	51,66	1963	Якутія	-	-
50.	Гірник	44,62	1966	Якутія	-	-
51.	Надія	44,5	1830	Викрадений та переограничений	-	-
52.	Нассак	43,38	-	Індія	-	-
53.	Зелений дрезденський	41	1618	Індія	-	-

В давнину, згідно історичних даних, необробленими діамантами прикрашали зброю та інші речі. Крім цього, звернувшись до різноманітних історичних епох, можна також побачити (адже, вони тепер представлені в багатьох музеях для споглядання) різноманітні корони та тіари видатних королів, королев та інших монархів.

Якщо взяти до уваги історичні факти про діаманти, то можна взнати багато цікавого. Адже, існують декілька найвартісніших діамантів в усьому світі. Всі вони представлені в наступній табл. 2 [1; 8; 9].

Таблиця 2. Топ-15 найдорожчих діамантів в світі станом на 2017 рік					
№ з/п	Назва діаманта	Вага в каратах	Дата торгів	Місце торгів	Ціна в доларах
1	2	3	4	5	6
1.	«Розова зірка»	59,60	13.11.2013	Лондон	83 000 000
2.	Світло-синій	10,48	14.11.2012	Женева	10 086 000
3.	Каблучка з білим діамантом	52,82	11.05.2010	Женева	8 553 345
4.	Овальний білий діамант	118,28	7.10.2013	Гонконг	30 800 000
5.	Діамант Анненберг	32,01	-	-	7 700 000
6.	Розовий діамант	24,78	10.11.2010	Женева	46 158 674
7.	«Апельсин»	14,82	-	Женева	36 000 000
8.	«Феникс»	-	-	-	2 000 000

Продовження таблиці 2.					
1	2	3	4	5	6
9.	Світло-голубий	7,59	-	Нью-Йорк	19 000 000
10.	Розовий діамант	12,76	-	-	Не продано
11.	Каблучка з прозорим діамантом	19,72	-	Рим	1 200 000
12.	«Принси»	-	16.04.2013	Нью-Йорк	39 300 000
13.	Жовтий діамант	110,03	-	-	10 900 000
14.	«Один з найбільших»	103,83	-	-	36 000 000
15.	Грушеподібний діамант	35	15.05.2012	Женева	9 700 000

Крім вище зазначеної інформації, варто дослідити найвідоміші вироби з діамантів, попит на які не згасає століттями. Сюди доцільно віднести славнозвісну каблучку з діамантом компанії Tiffany & Co (рис. 1) [24; 25].

Рис. 1. Каблучка з діамантом компанії Tiffany & Co

Так от, історія її створення належить ювелірній транснаціональній компанії Tiffany & Co, заснованій в 1837 році Чарльзом Луїсом Тіффані та Джоном Ф. Янгом. Дана компанія є першовідкривачем багатьох аспектів щодо цих ювелірних каменів. Зокрема, вони вперше, в історії, запропонували та ввели на рівні держави єдину систему зважування діамантів, що отримав назву «карат», який позначається ст. Доцільно зауважити, що один карат прирівнюється до 0,2 грамів.

Тоді, ще в далекому 1886 році ця компанія вперше представила світу свою, а тепер, всім відому, каблучку з діамантом, задавши модний тренд на довгі роки. Підтримці модного тону посприяла і така подія, як заручини 32-го президента США – Франкліна Рузвельта з його нареченою Елеонорою. Адже, саме таку каблучку було подаровано нареченій на заручини в 1904 році. Дана подія стає роковою для компанії Tiffany & Co – традиція заручин з використанням такої каблучки стала невід’ємним елементом їхньої не тільки реклами виробу, але і подальшої незмінної стратегії розвитку.

Засновники зрозуміли, що мода на каблучки з діамантами для заручин принесе їм не тільки славу та визнання, а й колосальні прибутки. В той час діаманти ставали доступними, отже, втрачати такий шанс було безглуздом. Тому, роблячи акцент саме на престижі та витонченому смаку даного виробу, а також враховуючи попит, засновник компанії Чарльз Тіффані не помилився.

Дана каблучка по сьогоднішні дні залишається надзвичайною гордістю компанії Tiffany & Co, а також є незмінним символом любові та краси. І ось, вже понад 130 років діаманти для весільних каблучок як і колись, обробляються вручну та є надзвичайним витвором справжнього мистецтва. По сьогоднішній день цей весільний атрибут з діамантом залишається мрією всіх жінок планети.

На даний час існує безліч дизайнерських трансформацій весільних каблучок з діамантами, з врахуванням виду та кольору дорогоцінного металу, а також кольору та

розміру цього каменю. Проте, найпопулярнішою серед них залишається все ж таки незмінна класика.

Чистий прибуток компанії Tiffany & Co з року в рік залишається відносно значним. Так, протягом 2015 року даний результат складав 463,9 млн. дол. США, протягом 2016 року – 446,1 млн. дол. США, протягом 2017 року – 370,1 млн. дол. США, протягом 2018 року – 586,4 млн. дол. США [24]. Як видно, з представлених даних протягом 2015-2017 років прибуток компанії мав помітну динаміку спаду. Проте, за 2018 рік ситуація покращилася.

Для підтримки власних позицій менеджмент компанії знаходиться в постійному пошуку як нових ринкових сегментів збуту, не забуваючи про оновлення власного асортименту продукції, так і здійснення коректування цінової стратегії, а також вдосконалення загальної стратегії розвитку та діяльності, застосовуючи різноманітні механізми. Одним з таких заходів є застосування соціальної та екологічної відповідальності. Проте, існують три основні правила діяльності даної компанії, які є не тільки незмінними протягом всього часу її існування, а й визначили стиль компанії. Перше, це відома упаковка продукції – світло-бірюзова коробочка, а також каталог «Blue book» (видається з 1845 року). Друге, це стратегія цінової політики та асортимент продукції для різноманітних ринкових сегментів, включаючи потреби жінок, чоловіків та дітей. І, третє, це використання в своїй роботі нового виду сплаву срібла – стерлінгового (срібло 925 проби) [24].

Крім компанії Tiffany & Co є і інші, що виготовляють «діамантову» продукцію. Зокрема, не менш вражаючими досягненнями в сфері діамантів відзначилася відома міжнародна корпорація De Beers (1888 р.) [21]. Саме вона вперше в історії ринку діамантів зупинили перепродаж цих дорогоцінних каменів своїм історично-комерційним стратегічним лозунгом «A Diamond is forever», який в перекладі означає – «Діамант назавжди», що став незмінним та, свого роду, вічним в історії діамантової індустрії. Дана компанія не тільки виготовляє коштовну продукцію, але і видобуває та обробляє природні алмази, а також створює синтетичні алмази для промислових потреб. Чистий прибуток корпорації De Beers протягом 2018 року склав 349 млн. дол. США, що є нижчими за минулорічний результат приблизно на 34 відсотки [21].

Взагалі в світі, на даний момент часу, є десять найвідоміших та найуспішніших компаній, що виготовляють продукцію, інкрустовану коштовним камінням, зокрема діамантами (табл. 3) [12].

Таблиця 3. Топ-10 найвідоміших світових компаній-виробників продукції з коштовним камінням

Місце	Назва, країна та рік заснування	Вид продукції
1.	Harry Winston (США, 1932 р.)	Ювелірна та годинникова промисловості
2.	Buccellati (Італія, 1919 р.; з 2016 р. Gansu Gangta, Kumaй)	Ювелірна та годинникова промисловості
3.	Van Cleef & Arpels (Франція, 1896 р.)	Ювелірна, годинникова та парфумерна промисловості
4.	Graff (Англія, 1960 р.)	Дизайн, виготовлення та роздрібний продаж ювелірних виробів та годинників
5.	Tiffany & Co (США, 1837 р.)	Ювелірна промисловість
6.	Piaget (Швейцарія, 1874 р.)	Ювелірна та годинникова промисловості
7.	Cartier (Франція, 1847 р.)	Ювелірна, годинникова та парфумерна промисловості
8.	Chopard (Швейцарія, 1860 р.)	Виробництво та роздрібний продаж годинників, ювелірних виробів та аксесуарів
9.	Bulgari (Італія, 1884 р.)	Виготовлення та реалізація ювелірних прикрас, годинників, окулярів, косметики та парфумів
10.	Mikimoto (1893 р.)	Виробництво та реалізація виробів з перлів

Відомо, що діаманти дуже коштовне каміння. Чому це так? Від чого ж саме залежить така висока їх вартість? Якщо ж проаналізувати увесь процес створення діаманту, то можна виявити, що на формування кінцевої ціни виробу з цього каменю впливає багато чинників, ось найголовніші з них:

- 1) методика видобування мінералів;
- 2) способи обробки для отримання вартісного каменю;
- 3) врахування кольорової гама каменів;
- 4) чистота, тобто яскравість кольору каменів;
- 5) кількість граней при огранюванні каменю;
- 6) отриманий розмір в каратах після обробки каменю;
- 7) дорогоцінний метал, в який вложено діамант;
- 8) величина дорогоцінного виробу;
- 9) вага дорогоцінного виробу;
- 10) умови імпортування та експортування дорогоцінних виробів тощо.

В міжнародній оцінці якісних характеристик діамантів існує так зване правило – 4 С. Яке трактується наступним чином: «colour» – наявний колір каменю; «clarity» – чистота або ясність каменю; «cut» – спосіб огранювання каменю; «carat size» – розмір каменю в каратах.

Вартим уваги є і те, що діаманти мають різні відтінки – білий, жовтий, лимонний, пісочний, рожевий, червоний, блакитний, зелений, коричневий. Найціннішими вважаються діаманти без відтінків, тобто безбарвні або білі. Зокрема, саме білі та жовті діаманти становлять основну частку на ювелірному ринку. До найменш цінних відносяться діаманти з жовтим, коричневим та мутнуватим сірим відтінками. Досить рідкісними є діаманти з такими кольорами як рожевий, червоний, блакитний та зелений. До того ж рожевий, блакитний та зелений діаманти мають назву «фантазійні» [3; 8].

Крім цього, існують і чорні діаманти або, так звані, карбонадо. Своєю назвою вони завдячують португальцю (XVIII ст.), який назвав їх терміном «карбонад» через надзвичайну схожість з вугіллям.

Чорні алмази є дуже рідкісними та найдорожчими за всі інші існуючі мінерали. Та й історія їхня не менш вражає своєю таємничістю походження. По-перше, науково встановлено, що вони старші від звичайних білих діамантів на чотири млрд. років. По-друге, існує безліч теорій щодо їхнього виникнення. Зокрема, одна з теорій стверджує, що вони є неземного, а космічного походження. І цьому поясненню свідчить багато фактів. Адже, на відміну від безбарвних алмазів, котрі видобувають зі значних глибин землі, вони знаходяться майже на поверхні землі, тобто у верхніх її шарах. Крім того, їх знаходять тільки в Бразилії та Центральноафриканській республіці. Також, даний камінь є надзвичайно твердим. Для того, щоб розбити один такий камінь потрібно не більше, й не менше як гідравлічний прес вагою в 20 тон. Це свідчить про те, що обробляти цю коштовність практично не можливо. Але, все ж таки, його можна обробляти іншим таким же каменем. Його твердість характеризується тим, що на відміну від звичайних безколірних алмазів, які складаються з суцільного каменю, його структура представлена маленькими липкими кристалами з мільйонної кількості [16].

Варто зауважити, що дуже нечасто зустрічаються чисті та ідеальні діаманти. В своїй більшості вони мають певні дефекти, які здатні визначити лише спеціалісти. Серед найпоширеніших серед них виділяють: крапки; хмарки; пір'їнки та порожнечі. Відповідно, при наявності хоча б з одного з цих недоліків, вартість діаманту буде нижчою.

В Україні існує власна шкала якості діамантів, суть якої відображено в табл. 4 [3; 8].

Таблиця 4. Шкала якості діамантів в Україні

№ з/п	Буква якості	Рівень якості діамантів
1.	А	Найвища якість
2.	Б	Дуже гарна якість, але з помітними недоліками
3.	В	Гарна якість, але з недоліками
4.	Г	Задовільна якість

Вартість також залежить і від типу огранювання та кількості граней в камені. Адже, для того, щоб з алмазу створити красивий та цінний діамант потрібно провести технічну його огранку. В теперішній час існують певні технічні методики для кращої обробки алмазу, а також це сприяє запобіганню неякісній роботі та, заодно, зменшує відходи при огранюванні цього мінералу. На даний час існує понад п'ятнадцять форм огранки. Проте, найпопулярнішими виступають наступні типи огранювання діамантів, а саме: круг, овал, принцеса, смарагд, маркіз, серце, радіант, груша, ашер, капля. Найдорожчою та найпопулярнішою формою огранювання діаманту є і залишається круг або коло. Крім цього, якість форми огранювання залежить від чіткості здійснюваних процесів, а також від правильності дотримання пропорцій та симетрій.

Кількість граней в діаманті залежить від його розміру (табл. 5) [3; 8].

Таблиця 5. Градація кількості граней в діаманті

№ з/п	Розмір діамантів	Кількість граней
1.	Дрібні	17
2.	Класичні	57
3.	Великі	74 або 86
4.	Дуже великі	102

Крім цього, потрібно врахувати розмір самого діаманта у виробі. Рангування розміру діамантів відповідно до їхньої ваги відображено в табл. 6 [3; 8].

Таблиця 6. Розмір діамантів відповідно до їхньої ваги

№ з/п	Назва розміру діамантів	Кількість каратів, ct
1.	Дрібні	До 0,29
2.	Середні	0,3-0,99
3.	Великі	Вище 1

Ціна діаманту на пряму залежить і від його ваги. Тобто, чим істотнішою є його вага, тим більшою буде вартість коштовного каменю. В табл. 7 [3; 8] подано інформацію про співвідношення ваги та розміру діамантів.

Таблиця 7. Співвідношення ваги та розміру діамантів

№ з/п	Вага діаманта, карат	Розмір діаманта, мм
1.	0,5	5,2
2.	1,0	1,25
3.	1,25	7,0
4.	2,0	8,2
5.	3,0	9,3
6.	3,5	9,75

При формуванні вартості виробу з діамантом враховується і коштовність матеріалу – металу майбутнього виробу. Цим металом може бути тільки або золото найвищої 585-ї проби, або платина 900-ї проби.

Що ж стосується досліджень стану ринку діамантів в Україні з точки зору ефективності власного капіталозбереження, то варто зазначити, що в Україні даний ринковий сегмент практично відсутній та знаходиться на першопочатковій стадії свого розвитку.

Проаналізувавши динаміку експорту алмазів з України протягом 2016-2017 років виявлено, що вона має позитивний характер. Адже, протягом 2017 року сума експорту цього коштовного каміння складала 6,9 млн. дол. США, тобто на 91,67 % більше на противагу результату експорту 2016 року (3,6 млн. дол. США).

Що ж стосується імпорту діамантів в Україну, то даний результат за 2017 рік дорівнював 2,7 млн. дол. США, тобто його сума скоротилася приблизно в тричі відносно минулорічних даних [13].

Вартим уваги, являється і те, що в Україні все ж можливо та доцільно вкладати власні інвестиції в коштовні камені. Проте, як стверджують спеціалісти даної галузі, тут потрібно користуватися певними правилами.

Зокрема, по-перше, вкладати кошти варто в дорогоцінності, які належали відомим світовим особам та які можуть в майбутньому послужити ціннісним лотом на аукціонах; по-друге, які створені відомими майстрами та ціняться своєю художньою майстерністю; по-третє, які мають сертифікат, що підтверджує якість каміння.

На даний час, за словами фахівців цієї сфери, існує досить розвинутий ринковий сегмент коштовностей класу «Люкс», на якому представлено всесвітньо відомі бренди коштовних прикрас.

Проте, тут є і значний ризик – велика частка скопійованих підробок, про які покупці знають, зокрема: Harry Winston, Graff, Boucheron або Bvlgari. Тобто, покупці даного товару частіше почали користуватися лозунгом – навіть платити більше. Цій ситуації, в більшості, сприяє такий фактор як швидкозмінний модний тренд. Адже, мода, як відомо, надзвичайно мінлива, а підробки в сучасному світі відтворені на такому високому рівні, що їх і фахівець не зразу визначить [5].

Ситуація, що стосується середнього класу, має негативну динаміку для ринку коштовного каміння. Її теж легко пояснити, передусім, негативним впливом зовнішніх фінансово-економічних та соціально-політичних чинників, до яких відносяться: нестабільність національної валюти; невпевненість у майбутньому; військово-політичний конфлікт тощо.

Отже, проаналізувавши стан ринку коштовного каміння в Україні виявлено, що хоча даний структурний елемент знаходиться на стадії зародження, проте, все ж таки існують всі необхідні передумови для його ефективного розвитку в майбутньому

5. Висновки та перспективи подальших досліджень в даному напрямку.

Дослідивши світовий ринок діамантів виявлено, що даний фінансовий сегмент не тільки виступає надзвичайно розвиненим, але, на теперішній час, є невід'ємним та одним із найстійкіших інвестиційних об'єктів для зберігання власних фінансових ресурсів.

Завдяки правильно сформованим стратегічним лозунгам світових компаній-лідерів в сфері коштовностей – діаманти як предмети розкоші та шику, як засоби підтвердження статусу, як незмінна та неповторна «романтика любові» та «щирості почуттів», як модний тренд краси та багато інших класичних, вишуканих та ліричних моментів поселилися на пам'яті людей, а особливо це стосується жіночої половини людства, на довгі століття.

Що ж стосується ринку коштовного каміння в Україні, то тут на жаль, навпаки. Даний ринок ще не сформований як незалежний фінансовий елемент, він практично лише почав свій розвиток. Єдиною його складовою, що вже зайняла певні стійкі позиції в Україні – це виготовлення та продаж ювелірних прикрас з відносно доступною ціною політикою для покупців різних сегментів.

Author details (in Russian)**БРИЛЛИАНТЫ: ОТ ФИЗИЧЕСКИХ СВОЙСТВ И КОММЕРЧЕСКОЙ ВЫГОДЫ ДО НЕИЗМЕННОГО МОДНОГО ТРЕНДА НА ДОЛГИЕ ГОДЫ**

Ирина Химич*, Наталия Тymoшик**, Татьяна Подвирная***

*Тернопольский национальный технический университет имени Ивана Пулюя,
ул. Русская, 56, г. Тернополь, 46001, Украина***e-mail: khymych31@gmail.com****e-mail: nata_like@ukr.net*****e-mail: tanyatab@i.ua*

Аннотация. В представленной статье исследовано формирование, становление и развитие как мирового рынка бриллиантов, так и в Украине в частности. Освещены ряд исторических сведений и геологических фактов по бриллианту как камня с различными физическими и стоимостными свойствами. Представлен перечень самых известных алмазов в мире. Представлены Топ-15 самых дорогих бриллиантов в мире по состоянию на 2017 год. Исследованы стоимостные характеристики бриллиантов как драгоценных камней. Исследованы деятельности компаний-лидеров по производству бриллиантов, таких как: Tiffany & Co (1837 г.) и De Beers (1888 г.). Освещены основные стратегии компаний Tiffany & Co (1837 г.) и De Beers (1888 г.), на основе которых бриллианты стали «вечными украшениями». Исследованы тенденции развития рынка драгоценных камней в Украине. Проанализирована инвестиционную ценность бриллиантов как одну из эффективных форм капиталовложения в мире.

Ключевые слова: алмаз, рынок бриллиантов, рынок драгоценных камней и металлов, бриллиантовая индустрия, экспорт бриллиантов, импорт бриллиантов, инвестиционный ресурс.

Author details (in English)**DIAMONDS: FROM PHYSICAL PROPERTIES AND COMMERCIAL BENEFITS TO INSTANTLY FASHION LONG-TERM TRENDS**

Iryna Khymych*, Nataliia Tymoshyk**, Tetiana Podvirna***

*Ternopil Ivan Puluj National Technical University,
56 Ruska str., 46001, Ternopil, Ukraine***e-mail: khymych31@gmail.com****e-mail: nata_like@ukr.net*****e-mail: tanyatab@i.ua*

Abstract. The formation and development of global diamond market and Ukraine in particular has been presented. A historical information list and geological facts about a diamond as a stone with various physical and value properties are covered. Top 15 most expensive diamonds in the world as of 2017 were presented. The cost and price characteristics of diamonds as a gemstone are investigated. The activities of lead companies in diamond production industry, like Tiffany & Co (1837) and De Beers (1888), have been investigated. The basic strategies of the companies Tiffany & Co (1837) and De Beers (1888), based on it the diamonds became «eternal ornaments», are highlighted. The development trends for the gemstone market in Ukraine have been investigated. The investment value of diamonds as one of the most effective forms of investment in the world is analyzed.

Keywords: diamonds, diamond market, gems and metals market, diamond industry, diamonds export, diamonds import, investment resource.

Appendix A. Supplementary material

Supplementary data associated with this article can be found, in the online version, at <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19kihndr.pdf>

Funding

The authors received no direct funding for this research.

Citation information

Khymych, I., Tymoshyk, N. & Podvirna, T. (2019) Diamanty: vid fizychnykh vlastyivostei ta komertsiiinoi vyhody do nezminnoho modnoho trendu na dovhi roky [Diamonds: from physical properties and commercial benefits to instantly fashion long-term trends]. *Sotsialno-ekonomichni problemy i derzhava* [Socio-Economic Problems and the State] (electronic journal), Vol. 21, no. 2, pp. 338-352. Available at: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19kihndr.pdf>

Використана література:

1. Діамант: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%82>.
2. Dior представив дизайнерський смартфон із діамантами (фото): веб-сайт. URL: <https://www.unian.ua/science/537029-dior-predstaviv-dizaynerskiy-smartfon-iz-diamantami-foto.html>.
3. Золото в колекціях відомих дизайнерів: колір має значення!: веб-сайт. URL: <https://www.3carata.com.ua/ua/blog/stylish-metals.html>.
4. Іванишина Г.С. Аналіз світового ринку дорогоцінних металів. *Економічний вісник університету*. 2017. Вип. № 35/1. С. 205-213. URL: <http://analiz-svitovogo-rinku-dorogotsinnih-metaliv.pdf>.
5. Коштовні інвестиції: в яке каміння сьогодні вигідно вкладати гроші: веб-сайт. URL: <https://mind.ua/publications/2018864-koshtovni-investiciyi-v-yake-kaminnya-sogodni-vigidno-vkladati-groshi>.
6. Муасаніт: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%83%D0%B0%D1%81%D1%81%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82>.
7. Ніколаєв Ю.О. Світовий ринок необроблених алмазів та ціноутворення на ньому. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. Вип. 11. С. 52-56. URL: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/13.pdf>.
8. Прикраси з діамантами: веб-сайт. URL: <https://www.zolotoyvek.ua/ua/brillianty.html>.
9. 5 фактів про діаманти: веб-сайт. URL: <http://cikavi-faktu.pp.ua/337-5-faktv-pro-damanti.html>.
10. Сінянська А. О. Дорогоцінні метали як об'єкти валютних правовідносин. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. Вип. 46. Т. 2. С. 25-28. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.46/part_2/7.pdf.
11. Татарінцев В. І. Статистичний аналіз світового ринку необроблених алмазів та місце на ньому України. *Статистика*. 2017. Вип. № 3. С. 17-20. URL: [http://www.gems.org.ua/jurnal/archive/2017/en/N3\(89\)/image/stat4.pdf](http://www.gems.org.ua/jurnal/archive/2017/en/N3(89)/image/stat4.pdf).
12. Топ-10 ювелірних будинків світу: веб-сайт. URL: <http://vilant.com.ua/uk/blog/8/-10-83>.
13. Україна збільшила експорт алмазів майже у два рази: веб-сайт. URL: <https://uprom.info/news/ekonomika/biznes/ukrayina-zbilshila-eksport-almaziv-mayzhe-u-dva-razi/>.
14. У Парижі показали трендові прикраси світових кутюр'є: веб-сайт. URL: <https://uain.press/world/u-paryzhi-prezentuvaly-trendovi-prykrasy-svitovyh-kutyurye-foto-223015>.
15. Фіаніт: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82>.

16. Чорний діамант або карбонадо – найдорожчі діаманти світу: веб-сайт. URL: <https://dragkamni.com/uk/diamant/cherniy-diamant-karbonado>.
17. Що потрібно знати, щоб грамотно вибрати діамант: веб-сайт. URL: <https://gold.ua/ua/jewellery-articles/harakteristiki-brilliantov>.
18. Штангрет А. М., Караїм М. М. Український ринок ювелірної продукції: сучасний стан та загрози. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. Вип. 22. С. 596-600. URL: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/114.pdf>.
19. Як відрізнити діамант від підробки: веб-сайт. URL: <https://gold.ua/ua/jewellery-tips/kak-otlichit-brilliant-ot-poddelki>.
20. Як відрізнити діамант від підробки?: веб-сайт. URL: <https://www.zbird.com.ua/ua/mobile/article/kak-otlichit-brilliant-ot-poddelki-vse-cto-nuzhno-znat-pri-pokupke-brillianta>.
21. De Beers: веб-сайт. URL: <https://www.debeers.com>.
22. MСmaincream: Fashion&Beauty: веб-сайт. URL: <https://maincream.com/content/entry/blisk-i-poluma-ak-diamanti-zminili-uavlenna-pro-uvelirnu-sferu.html>.
23. Swarovski: веб-сайт. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Swarovski>.
24. Tiffany & Co: веб-сайт. URL: <https://www.tiffany.com>.
25. Usamag: веб-сайт. URL: <http://www.usamag.com.ua/tiffany-2/>.

References

1. Diamant [Diamond]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D1%96%D0%B0%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D1%82>.
2. Dior predstaviv dyzainerskyi smartfon iz diamantamy (foto) [Dior has represented designer smartphone with diamonds (photo)]. Available at: <https://www.unian.ua/science/537029-dior-predstaviv-dizaynerskiy-smartfon-iz-diamantami-foto.html>.
3. Zoloto v kolektsiakh vidomykh dyzaineriv: kolir maie znachennia! [The gold in the popular designer collections: color matters!]. Available at: <https://www.3carata.com.ua/ua/blog/stylish-metals.html>.
4. Ivanyshyna, G. S. (2017). Analiz svitovoho rynku dorohotsinnykh metaliv [The world precious metals market analysis]. *Ekonomichnyi visnyk universytetu*. [University Economic Bulletin]. Vol. 35/1. P. 205-213. Available at: <http://analiz-svitovogo-rinku-dorogotsinnih-metaliv.pdf>.
5. Koshtovni investytsii: v yake kaminnia sohodni vyhidno vkladaty hroshi [Valuable investments: what stones are profitable to invest today]. Available at: <https://mind.ua/publications/20188864-koshtovni-investiciyi-v-yake-kaminnya-sogodni-vigidno-vkladati-groshi>.
6. Muasanit [Muassanite]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9C%D1%83%D0%B0%D1%81%D1%81%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82>.
7. Nikolaiev, Yu. O. (2016). Svitovyi rynek neobroblyenykhalmaziv ta tsinoutvorennia na nomu [The world market for rough diamonds and its pricing]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. [Global and national problems of economy]. Vol. 11. P. 52-56. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/11-2016/13.pdf>.
8. Prykrasy z diamantamy [Diamond jewelry]. Available at: <https://www.zolotoyvek.ua/ua/brillianty.html>.
9. 5 faktiv pro diamanty [5 facts about diamonds]. Available at: <http://cikavifaktu.pp.ua/337-5-faktv-pro-damanti.html>.

10. Sinianska, A. O. (2017). Dorohotsinni metaly yak obiekty valiutnykh pravovidnosyn [Precious metals as objects of currency relations]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu*. [Scientific Bulletin of Uzhgorod National University]. Vol. 46, 2. P. 25-28. Available at: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.46/part_2/7.pdf.
11. Tatarintsev, V. I. (2017). Statystychnyi analiz svitovoho rynku neobroblyenykh almaziv ta mistse na nomu Ukrainy [Statistical analysis of the world market for rough diamonds and its place in Ukraine]. *Statystyka* [Statistic]. Vol. 3. P. 17-20. Available at: [http://www.gems.org.ua/jurnal/archive/2017/en/N3\(89\)/image/stat4.pdf](http://www.gems.org.ua/jurnal/archive/2017/en/N3(89)/image/stat4.pdf).
12. Top-10 yuvelirnykh budynkiv svitu [Top 10 jewelry houses in the world]. Available at: <http://vilant.com.ua/uk/blog/8/-/10-83>.
13. Ukraina zbilshyla eksport almaziv maizhe u dva razy [Ukraine has almost doubled its diamond exports]. Available at: <https://uprom.info/news/ekonomika/biznes/ukrayina-zbilshila-eksport-almaziv-mayzhe-u-dva-razi/>.
14. U Paryzhi pokazaly trendovi prykrasy svitovykh kutiurie [The trendy decorations of world couturiers, showed in Paris]. Available at: <https://uain.press/world/u-paryzhi-prezentuvaly-trendovi-prykrasy-svitovykh-kutyurye-foto-223015>.
15. Fianit [Fianite]. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A4%D1%96%D0%B0%D0%BD%D1%96%D1%82>.
16. Chornyi diamant abo karbonado – naidorozhchi diamanty svitu [Black diamond or carbonado – the most expensive diamond of the world]. Available at: <https://dragkamni.com/uk/diamant/cherniy-diamant-karbonado>.
17. Shcho potribno znaty, shchob hramotno vybraty diamant [What should we know to choose a diamond correctly]. Available at: <https://gold.ua/ua/jewellery-articles/harakteristiki-brilliantov>.
18. Shtanhret A. M. & Karaim M. M. (2018). Ukrainskyi rynek yuvelirnoi produktsii: suchasnyi stan ta zahrozy [Ukrainian jewelry market: current state and threats]. *Hlobalni ta natsionalni problemy ekonomiky*. [Global and national problems of economy]. Vol. 22. P. 596-600. Available at: <http://global-national.in.ua/archive/22-2018/114.pdf>.
19. Yak vidriznyty diamant vid pidrobky [How to distinguish a diamond from a fake]. Available at: <https://gold.ua/ua/jewellery-tips/kak-otlichit-brilliant-ot-poddelki>.
20. Yak vidriznyty diamant vid pidrobky? [How to distinguish a diamond from a fake?]. Available at: <https://www.zbird.com.ua/ua/mobile/article/kak-otlichit-brilliant-ot-poddelki-vse-chno-nuzhno-znat-pri-pokupke-brillianta>.
21. De Beers. Available at: <https://www.debeers.com>.
22. MCmaincream: Fashion & Beauty. Available at: <https://maincream.com/content/entry/blisk-i-poluma-ak-diamanti-zminili-uavlenna-pro-uvelirnu-sferu.html>.
23. Swarovski. Available at: <https://uk.wikipedia.org/wiki/Swarovski>.
24. Tiffany & Co. Available at: <https://www.tiffany.com>.
25. Usamag. Available at: <http://www.usamag.com.ua/tiffany-2/>.

© 2019 Socio-Economic Problems and the State. All rights reserved.
 This open access article is distributed under a Creative Commons Attribution (CC-BY) 4.0 license.
 You are free to:
 Share — copy and redistribute the material in any medium or format
 Adapt — remix, transform, and build upon the material for any purpose, even commercially.
 The licensor cannot revoke these freedoms as long as you follow the license terms.
 Under the following terms:
 Attribution — You must give appropriate credit, provide a link to the license, and indicate if changes were made.
 You may do so in any reasonable manner, but not in any way that suggests the licensor endorses you or your use.
 No additional restrictions
 You may not apply legal terms or technological measures that legally restrict others from doing anything the license permits.

Socio-Economic Problems and the State (ISSN: 2223-3822) is published by Academy of Social Management (ASM) and Ternopil Ivan Pul'uj National Technical University (TNTU), Ukraine, Europe.

Publishing with SEPS ensures:

- Immediate, universal access to your article on publication
- High visibility and discoverability via the SEPS website
- Rapid publication
- Guaranteed legacy preservation of your article
- Discounts and waivers for authors in developing regions

Submit your manuscript to a SEPS journal at <http://sepd.tntu.edu.ua>

